

MONEY, FINANCES AND CREDIT

УДК 640.4:338.48-6:336.02
JEL G32, L83, Z32

DOI: 10.26906/EiR.2026.1 (100).4390

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА У РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОНАХ

Бакало Надія Віталіївна*, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму
Крекотень Ірина Михайлівна**, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Маховка Вікторія Михайлівна***, кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

*ORCID 0000-0002-3260-412X

**ORCID 0000-0003-0107-2359

***ORCID 0000-0001-7985-7792

Дата надходження статті: 09.02.2026

Дата прийняття статті: 02.03.2026

Дата публікації статті: 27.03.2026

Вступ. Готельно-ресторанне господарство (ГРГ) є важливим сектором економіки та складовою рекреаційної інфраструктури, який забезпечує мультиплікативний ефект через розвиток суміжних галузей, створення робочих місць та формування інвестиційного потенціалу регіону. У світовій практиці індустрія гостинності перебуває в процесі трансформації під впливом змін туристичних потоків, цифровізації бізнес-процесів, зростання вимог споживачів до якості послуг та впровадження інноваційних рішень. Для України розвиток готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах має особливе значення, оскільки стимулює внутрішній туризм, підвищує доходи місцевих громад та сприяє соціально-економічному розвитку регіонів. Водночас діяльність підприємств цього сектору стикається з низкою фінансово-економічних викликів. До основних належать сезонність доходів, високі операційні витрати та нестабільність ринкового попиту. Додатково, зовнішні ризики, включно з кризовими та воєнними чинниками, значно ускладнюють функціонування підприємств [6, 14]. Ці обставини обумовлюють необхідність розробки ефективних стратегій управління фінансовими потоками, інвестиційними проектами та персоналом, а також формування комплексних моделей управління і підтримки готельно-ресторанного господарства.

Обґрунтоване дослідження фінансово-економічних умов функціонування готельного та ресторанного бізнесу у рекреаційних зонах України має важливе теоретичне та практичне значення. Воно дозволяє визначити потенціал сектору, виявити проблемні аспекти, оцінити вплив зовнішніх ризиків та розробити пропозиції щодо підвищення ефективності економічного механізму його розвитку, що зумовило вибір теми дослідження.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про високий інтерес до проблем фінансово-економічного функціонування закладів готельно-ресторанної сфери у

© Бакало Н. В., Крекотень І. М., Маховка В. М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

рекреаційних зонах, особливо в умовах сезонних коливань попиту, зовнішніх ризиків та нестабільності ринку. Зарубіжні дослідження показують, що сезонність значно впливає на фінансові показники, ціноутворення та поведінку ринку, зумовлюючи значну варіацію доходів готелів [15]. Вітчизняні науковці підкреслюють специфіку розвитку готельно-ресторанного господарства в Україні, відзначаючи роль галузі у формуванні регіональної економіки та інтеграції туристичної й рекреаційної інфраструктури [1]. Моргулець О.Б. та Нищенко О.В. [5] досліджують діяльність готельно-ресторанного бізнесу у довоєнний, воєнний та післявоєнний періоди, зазначаючи суттєвий вплив воєнних дій на фінансову стійкість підприємств. Івасишина Н.В. висвітлює специфіку розвитку ресторанного господарства та необхідність адаптації до економічних і соціальних змін [2]. Дослідження Нак Л. [6] демонструють вплив кризових та післякризових умов на макроекономічні показники ГРГ, зокрема обсяги послуг, доходи та структурні трансформації. Нікітенко К. аналізує адаптацію ресторанного бізнесу до кризових умов, включно з воєнним станом, оцінюючи зміни у виручці та середньому чеку [8, 9]. Дослідження Конащука В. [4] висвітлює роль рекреаційних чинників у розвитку ГРГ та відновленні туристичної активності.

Монографічні джерела, як О. Ільтьо [3] та А. Чернихівська [11], розкривають теоретичні, організаційні та інноваційні підходи до розвитку індустрії гостинності, створюючи основу для формування комплексних моделей управління закладами готельно-ресторанного господарства. Таким чином, останні дослідження підтверджують актуальність комплексного аналізу фінансово-економічних умов функціонування ГРГ з урахуванням сезонності, зовнішніх ризиків та кризових чинників, формуючи наукову базу для подальших емпіричних та прикладних розробок у сфері готельно-ресторанного бізнесу.

Метою дослідження є комплексний аналіз фінансово-економічних умов функціонування готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах України, визначення основних проблем та тенденцій розвитку галузі, а також обґрунтування пропозицій щодо підвищення фінансової стійкості, інвестиційної привабливості та ефективності туристичної інфраструктури регіонів.

Основний матеріал і результати. Готельно-ресторанне господарство у рекреаційних зонах забезпечує послуги розміщення та харчування, а також стимулює внутрішній туризм, створює робочі місця та підвищує інвестиційну привабливість регіону [14, 16]. Фінансово-економічні умови функціонування підприємств у рекреаційних зонах включають п'ять ключових компонентів (рис. 1).

Особливості готельно-ресторанного господарства у рекреаційних регіонах є висока капіталоемність, значна сезонність доходів, підвищені вимоги до якості сервісу [12]. Це обумовлює необхідність стратегічного управління фінансовими потоками, інвестиційними проектами та персоналом. Відзначимо, що в умовах воєнного стану готельно-ресторанне господарство в Україні функціонує в надзвичайно складному економічному, соціальному та безпековому середовищі. Повномасштабна війна

Інституційні умови

- Законодавче регулювання, ліцензування та сертифікація; державні програми підтримки МСБ; регулювання податкового та трудового законодавства.

Інвестиційні умови

- Доступність капіталу для модернізації інфраструктури; підтримка приватних та державних ініціатив.

Кредитні умови

- Банківські та мікрофінансові продукти; пільгові програми; міжнародне фінансування.

Податкове середовище

- Ставки ПДВ, податок на прибуток, локальні збори; пільги для підприємств у рекреаційних зонах.

Ринкові умови

- Структура туристичного попиту, сезонність, конкуренція, міжнародні тенденції.

Рис. 1. Основні компоненти фінансово-економічних умов ГРГ у рекреаційних зонах

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

суттєво змінила структуру попиту, формати роботи, територіальну концентрацію бізнесу та управлінські підходи.

За даними аналітичного звіту ринку HoReCa (готелі та заклади харчування), кількість зареєстрованих установ тимчасового розміщування та закладів харчування в Україні виглядала так рис. 2:

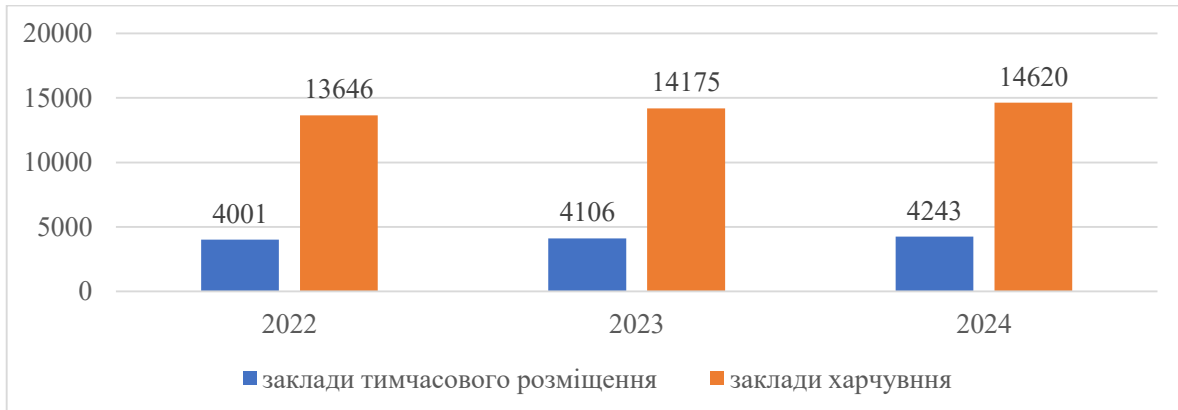

Рис. 2. Динаміка кількості зареєстрованих установ тимчасового розміщування та закладів харчування в Україні за 2022–2024 рр.

Джерело: [10]

Це свідчить про поступове збільшення кількості таких закладів у ці роки. Загальна кількість зареєстрованих об'єктів тимчасового розміщування зростала щороку у 2022–2024 рр., хоча після початку війни значна частина закладів є неактивною чи працює обмежено. Кількість активних закладів у 2022–2023 рр. зменшилась порівняно з попереднім роком, але у 2024 р. відбулося незначне відновлення. Загальна кількість зареєстрованих закладів зросла приблизно на 7% за три роки. Активних закладів у 2024 р. стало більше, ніж у 2023 р. [10].

Основні тенденції розвитку готельно-ресторанного господарства у рекреаційних регіонах України (карпатський, центральний, столичний, причорномоський) характеризуються сезонною нерівномірністю попиту, зростанням частки внутрішнього туризму, дефіцитом інвестицій та фінансовою нестійкістю підприємств. У гірських туристичних регіонах, зокрема Карпатському, переважна частка бронювань припадає на зимовий сезон, що формує пікове навантаження на персонал і фінансові ресурси підприємств. Водночас в умовах обмеження міжнародної мобільності спостерігається зростання внутрішнього туристичного потоку. Разом із тим модернізація матеріально-технічної бази підприємств залишається недостатньою через обмежений доступ до фінансових ресурсів та високий рівень ризиків (особливо в умовах воєнного часу), що посилює залежність суб'єктів господарювання від короткострокового кредитування [7, 17].

Вагомим дестабілізуючим чинником розвитку готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах стали військові дії проти України. Воєнний стан зумовив обмеження міжнародної туристичної мобільності, підвищення безпекових ризиків та загальну економічну невизначеність, що призвело до скорочення іноземного туристичного потоку й трансформації структури попиту на користь внутрішнього туризму у відносно безпечних регіонах. У багатьох регіонах підприємства зазнали зниження доходів, скорочення персоналу та затримок у реалізації інвестиційних проєктів, що обмежує зацікавленість приватних інвесторів і модернізацію інфраструктури. Додатковим негативним фактором стали системні перебої в енергопостачанні через пошкодження критичної інфраструктури, що ускладнило операційну діяльність закладів, підвищило витрати на енергетичну автономність та знизило якість сервісу. Сукупність цих чинників посилює фінансові ризики та негативно впливає на інвестиційну привабливість і конкурентоспроможність рекреаційних регіонів.

Функціонування готельно-ресторанного господарства у рекреаційних регіонах стикається з низкою фінансових, організаційних та інвестиційних проблем.

1. Фінансові проблеми. До основних фінансових складнощів належать високе податкове навантаження, сезонність доходів та обмежений доступ до кредитних ресурсів. Зазначені чинники усклад-

нують підтримку стабільного рівня обслуговування та планування діяльності підприємств протягом року.

2. Організаційні проблеми. Серед організаційних труднощів слід відзначити низьку диверсифікацію доходів, що робить підприємства залежними від одного типу послуг. Дефіцит кваліфікованого персоналу у міжсезоння та слабка інтеграція у туристичні кластери обмежують можливості для спільних маркетингових ініціатив та знижують ефективність функціонування регіональної туристичної інфраструктури.

3. Інвестиційні проблеми. Інвестиційна привабливість готельно-ресторанного господарства у рекреаційних регіонах України обмежена низьким рівнем державної підтримки у вигляді грантів та субсидій. Приватні інвестори часто уникають вкладень через регіональні ризики та нестабільні механізми фінансування, а обмежений доступ до міжнародних програм зменшує можливості модернізації матеріально-технічної бази підприємств.

Для підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств необхідно впроваджувати комплексні заходи у п'яти основних напрямках:

інвестиційні стимули включають створення регіональних фондів підтримки готельно-ресторанного бізнесу, залучення державно-приватних партнерств для модернізації інфраструктури та запровадження пільгових кредитних ліній на закупівлю обладнання і покращення якості сервісу;

податкові стимули передбачають запровадження пільгових податкових режимів для підприємств у рекреаційних зонах, надання податкових канікул для новостворених підприємств та диференційованих ставок податків у міжсезоння, що дозволяє зменшити фінансове навантаження та підвищити інвестиційну привабливість сектору;

кластеризація та інтеграція передбачає об'єднання готелів, ресторанів, транспортних компаній та локальних виробників у туристично-рекреаційні кластери. Такий підхід сприяє оптимізації витрат, спільному маркетингу та залученню інвестицій у регіон;

цифровізація та автоматизація забезпечує ефективне управління грошовими потоками, підвищує прозорість фінансових операцій та дозволяє гнучко реагувати на сезонні коливання попиту шляхом впровадження сучасних платформ бронювання, обліку та аналітики;

стратегічне планування доходів включає механізми диверсифікації доходів через додаткові послуги, кейтеринг, гастротури та корпоративні заходи, створення фінансових резервів на міжсезоння та використання локальних туристичних продуктів для підвищення прибутковості підприємств.

У відповідь на виявлені фінансові, організаційні та інвестиційні проблеми пропонується комплексна модель підтримки готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах, що інтегрує п'ять ключових напрямів розвитку і залишається особливо актуальною в умовах воєнних дій. Модель передбачає: інституційну підтримку через місцеві програми та державні ініціативи; фінансові стимули у вигляді податкових пільг, грантів і субсидій; інвестиційне сприяння через державно-приватні проекти та залучення іноземного капіталу; кластерну інтеграцію підприємств для оптимізації витрат та спільного маркетингу; а також цифровізацію управління через автоматизацію обліку, аналітики та бронювання (рис. 3). Застосування такої моделі дозволяє забезпечити фінансову стійкість підприємств, підвищити якість послуг та ефективність рекреаційної інфраструктури регіону, створюючи основу для сталого розвитку туристичної галузі.

Запропонована інтегрована модель підтримки (рис. 3) об'єднує зазначені напрями, що дозволяє підвищити фінансову стійкість, ефективність рекреаційної інфраструктури та якість послуг, створюючи основу для сталого розвитку закладів готельно-ресторанного господарства.

Висновки. Готельно-ресторанне господарство у рекреаційних зонах України забезпечує мультиплікативний ефект через розвиток суміжних галузей, створення робочих місць та підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Основні проблеми сектору включають сезонність доходів, обмежений доступ до інвестицій, низьку диверсифікацію доходів та недостатню інтеграцію у туристичні кластери. Для подолання цих викликів запропоновано комплексну модель підтримки, що включає п'ять ключових напрямів: інституційну підтримку, фінансові стимули, інвестиційне сприяння, кластерну інтеграцію та цифровізацію управління. Застосування цієї моделі дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємств, покращити якість послуг і ефективність рекреаційної інфраструктури, створюючи основу для сталого розвитку готельно-ресторанного господарства в Україні.

Рис. 3. Комплексна модель підтримки готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах

Джерело: сформовано автором на основі [13]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуцалок О. М., Зайченко В. В., Бондар Ю. А., Чень М. Динамічні процеси готельно-ресторанного і туристично-рекреаційного бізнесу в стратегічному розвитку національної економіки України. *Вісник економічної науки України*. 2024. № 2 (47). С. 43–49.
2. Івасишина Н. В. Розвиток ресторанного господарства в Україні. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Історія, економіка, філософія*. 2023. № 28. С. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.32589/24129321.28.2023.280604>
3. Ільтьо Т. І. Сучасні засади розвитку підприємництва у сфері рекреації та готельно-ресторанного бізнесу: монографія. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2024. 174 с.
4. Коначук В. Рекреаційні чинники розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. Вип. 22. С. 265–270. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.30>
5. Моргулець О. Б., Нищенко О. В. Готельно-ресторанний бізнес України у довоєнний, воєнний та післявоєнний період. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. Вип. 8. С. 88–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospceee8.12>
6. Нак Л., Шевченко І., Мех Ю. Макроекономічні показники розвитку готельно-ресторанного господарства в Україні: післякризовий аналіз. *Проблеми і перспективи економіки*. 2025. № 1 (17). С. 27–49. URL: <https://ppeu.stu.cn.ua/article/view/334959>
7. Нак М., Шевченко О., Мех Л. Аналіз та прогнозування макроекономічних показників розвитку готельно-ресторанного господарства в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 1 (12). С. 78–90.
8. Нікітенко К. Вплив кризових умов на ресторанний бізнес: емпіричний аналіз. *Економіка та менеджмент*. 2025. № 1(11). С. 58–75. URL: <https://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/683>
9. Нікітенко К. С. Економічні аспекти розвитку готельно-ресторанної індустрії в Україні в умовах посткризової трансформації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 2 (10). С. 15–29.
10. Український ринок HORECA: основні показники, проблеми та тенденції розвитку. *ProConsulting*. 2024. URL: https://proconsulting.ua/uploads/files/Press%20centr/presentations/ukrayinskij_rinok_horeca_osnovni_pokazniki_problemi_ta_tendenciyi.pdf
11. Чернихівська А. Інноваційні моделі управління та економічні механізми відновлення готельно-ресторанної та туристичної індустрії у посткризовий період. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 2 (78). С. 89–95. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-78-89-95>
12. Bazhenova O., Petrov V., Shevchenko L. Tourism and hospitality sector dynamics in post-crisis conditions: Evidence from Ukraine. *Tourism Economics Review*. 2023. № 3 (12). P. 45–62.
13. Kiss O. Tourism and hotel industry development trends in global practice. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 2021. № 2(18). P. 112–127.
14. Bakalo N., Makhovka V., Krekoten I., Glebova A., Kulakova S. Local tourism as financial and economic development driver of the community: Management aspect. *World Development Perspectives*. 2025. Vol. 38. P. 100693. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.wdp.2025.100693>

15. Lozano J., Sastre F. An integrated analysis of tourism seasonality in prices and quantities, with an application to the Spanish hotel industry. *Journal of Travel Research*. 2020. Vol. 60. P. 1581–1597. DOI: <https://doi.org/10.1177/0047287520947807>
16. Nikolskaya E. Y., Pasko O. V., Anikina E. N., Pekhtyar G. M., Lebedev K. A. E. The hotel sector as an important component of regional economic infrastructure. *Journal of Environmental Management & Tourism*. 2018. Vol. 9. № 6 (30). P. 1178–1182.
17. Situm M. Financial distress in the Austrian tourism industry: Hotels and restaurants analysis. *European Journal of Tourism Research*. 2023. Vol. 34. P. 3411.
18. Tourism seasonality: Concepts, research, and prospects. *Annals of Tourism Research*. 2019. Vol. 74. P. 1–14. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278431918305127>
19. Xie Y., Zhang X. The impact of seasonality on hotel performance: A time-series approach. *International Journal of Hospitality Management*. 2020. Vol. 87. P. 102483. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102483>

REFERENCES:

1. Hutsaliuk, O. M., Zaichenko, V. V., Bondar, Yu. A., & Chen, M. (2024). Dynamichni protsesy hotelno-restorannoho i turystychno-rekreatsiynoho biznesu v stratehichnomu rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [Dynamic processes of hotel-restaurant and tourism-recreational business in the strategic development of the national economy of Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (47), pp. 43–49.
2. Ivasyshyna, N. V. (2023). Rozvytok restorannoho hospodarstva v Ukraini [Development of restaurant industry in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo linhvystychnoho universytetu. Serii: Istorii, ekonomika, filosofii*, no. 28, pp. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.32589/24129321.28.2023.280604>
3. Iltio, T. I. (2024). *Suchasni zasady rozvytku pidpriiemnytstva u sferi rekreatsii ta hotelno-restorannoho biznesu* [Modern principles of entrepreneurship development in the field of recreation and hotel and restaurant business]. Odesa: Kupriienko SV.
4. Konashchuk, V. (2025). Rekreatsiini chynnyky rozvytku hotelno-restorannoho biznesu v Ukraini [Recreational factors in the development of hotel and restaurant business in Ukraine]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika*, is. 22, pp. 265–270. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.30>
5. Morhulets, O. B., & Nyshenko, O. V. (2023). Hotelno-restoranni biznes Ukrainy u dovoiennyi, voiennyi ta pisliavoiennyi period [Hotel and restaurant business of Ukraine in pre-war, war and post-war periods]. *Industriia turyzmu i hostynnosti v Tsentralnii ta Skhidnii Yevropi*, is. 8, pp. 88–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee8.12>
6. Nak, L., Shevchenko, I., & Mekh, Yu. (2025). Makroekonomichni pokaznyky rozvytku hotelno-restorannoho hospodarstva v Ukraini: pisliakryzovyi analiz [Macroeconomic indicators of hotel and restaurant industry development in Ukraine: post-crisis analysis]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky*, vol. 17, no. 1, pp. 27–49. Available at: <https://ppeu.stu.cn.ua/article/view/334959>
7. Nak, M., Shevchenko, O., & Mekh, L. (2025). Analiz ta prohozuvannia makroekonomichnykh pokaznykiv rozvytku hotelno-restorannoho hospodarstva v Ukraini [Analysis and forecasting of macroeconomic indicators of hotel and restaurant industry development in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 12, no. 1, pp. 78–90.
8. Nikitenko, K. (2025). Vplyv kryzovykh umov na restoranni biznes: empirychnyi analiz [The impact of crisis conditions on restaurant business: an empirical analysis]. *Ekonomika ta menedzhment*, vol. 11, no. 1, pp. 58–75. Available at: <https://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/683>
9. Nikitenko, K. S. (2025). Ekonomichni aspekty rozvytku hotelno-restorannoi industrii v Ukraini v umovakh postkryzovoi transformatsii [Economic aspects of hotel and restaurant industry development in Ukraine under post-crisis transformation]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika*, vol. 10, no. 2, pp. 15–29.
10. ProConsulting. (2024). Ukrainyskyi rynek HORECA: osnovni pokaznyky, problemy ta tendentsii rozvytku [Ukrainian HORECA market: key indicators, problems and development trends]. Available at: https://proconsulting.ua/uploads/files/Press%20centr/presentations/ukrayinskij_rinok_horeca_osnovni_pokazniki_problemi_ta_tendenciyi.pdf
11. Chernykhivska, A. (2025). Innovatsiini modeli upravlinnia ta ekonomichni mekhanizmy vidnovlennia hotelno-restorannoi ta turystychnoi industrii u postkryzovyi period [Innovative management models and economic mechanisms of hotel-restaurant and tourism industry recovery in the post-crisis period]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, no. 2(78), pp. 89–95. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-78-89-95>
12. Bazhenova O., Petrov V., Shevchenko L. Tourism and hospitality sector dynamics in post-crisis conditions: Evidence from Ukraine. *Tourism Economics Review*. 2023. № 3(12). P. 45–62.
13. Kiss O. Tourism and hotel industry development trends in global practice. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 2021. № 2(18). P. 112–127.
14. Bakalo N., Makhovka V., Krekoten I., Glebova A., Kulakova S. Local tourism as financial and economic development driver of the community: Management aspect. *World Development Perspectives*. 2025. Vol. 38. P. 100693. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.wdp.2025.100693>
15. Lozano J., Sastre F. An integrated analysis of tourism seasonality in prices and quantities, with an application to the Spanish hotel industry. *Journal of Travel Research*. 2020. Vol. 60. P. 1581–1597. DOI: <https://doi.org/10.1177/0047287520947807>

16. Nikolskaya E. Y., Pasko O. V., Anikina E. N., Pekhtyar G. M., Lebedev K. A. E. The hotel sector as an important component of regional economic infrastructure. *Journal of Environmental Management & Tourism*. 2018. Vol. 9. № 6 (30). P. 1178–1182.
17. Situm M. Financial distress in the Austrian tourism industry: Hotels and restaurants analysis. *European Journal of Tourism Research*. 2023. Vol. 34. P. 3411.
18. Tourism seasonality: Concepts, research, and prospects. *Annals of Tourism Research*. 2019. Vol. 74. P. 1–14. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278431918305127>
19. Xie Y., Zhang X. The impact of seasonality on hotel performance: A time-series approach. *International Journal of Hospitality Management*. 2020. Vol. 87. P. 102483. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102483>

УДК 640.4:338.48-6:336.02

JEL G32, L83, Z32

Бакало Надія Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Крекотень Ірина Михайлівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Маховка Вікторія Михайлівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Фінансово-економічні умови функціонування готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах.**

У статті здійснено комплексний аналіз фінансово-економічних умов функціонування готельно-ресторанного господарства у рекреаційних зонах України. Розкрито роль галузі у формуванні регіональної економіки, розвитку туристичної інфраструктури та створенні мультиплікативного ефекту для суміжних сфер діяльності. Визначено ключові проблеми розвитку, зокрема сезонність доходів, високі операційні витрати, обмежений доступ до інвестиційних ресурсів, низьку диверсифікацію доходів та вплив воєнних чинників. Проаналізовано сучасні тенденції ринку HoReCa й регіональні особливості функціонування підприємств. Обґрунтовано доцільність запровадження комплексної моделі підтримки, що поєднує інституційні, фінансові, інвестиційні, кластерні та цифрові інструменти забезпечення фінансової стійкості, інвестиційної привабливості й підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: готельно-ресторанне господарство; рекреаційні зони; фінансово-економічні умови; економічний механізм; рекреація.

UDC 640.4:338.48-6:336.02

JEL G32, L83, Z32

Nadiya Bakalo, PhD in Economics, Docent, Associate Professor at the Department of International Economic Relations and Tourism, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic». **Iryna Krekoten**, PhD in Economics, Docent, Associate Professor at the Department of International Economic Relations and Tourism, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic». **Viktoriia Makhovka**, PhD in Economics, Docent, Associate Professor at the Department of International Economic Relations and Tourism, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic». **Financial and economic conditions for the functioning of the hotel and restaurant industry in recreational areas.**

The article presents a comprehensive analysis of the financial and economic conditions of the functioning of the hotel and restaurant industry in the recreational regions of Ukraine. The hospitality sector plays an important role in the structure of the national economy, contributing to the development of tourism infrastructure, job creation, and the formation of regional investment potential. At the same time, enterprises in this sector operate under complex economic conditions influenced by seasonal fluctuations in demand, high operational costs, and limited access to financial resources. Particular attention is paid to the impact of external risks, including crisis phenomena and military factors, which significantly affect the stability and efficiency of business activities. The study analyzes current trends in the development of the HoReCa market in Ukraine, including changes in the structure of tourist demand, the growing role of domestic tourism, and the regional specifics of the functioning of hospitality enterprises. The dynamics of the number of accommodation facilities and catering establishments during 2022–2024 are examined, which indicates a gradual recovery of the sector despite the challenging economic environment. The research identifies key financial, organizational, and investment problems that hinder the sustainable development of hotel and restaurant enterprises in recreational areas. Based on the analysis, a comprehensive support model for the hotel and restaurant sector in recreational regions is proposed. The model integrates several strategic directions, including institutional support, financial incentives, investment facilitation, cluster integration of tourism-related enterprises, and the digitalization of management processes.

The implementation of these measures will contribute to improving financial stability, increasing the efficiency of tourism infrastructure, and enhancing the quality of services provided by hospitality enterprises. Overall, the proposed approach creates favorable conditions for strengthening the competitiveness and ensuring the sustainable development of the hotel and restaurant industry in Ukraine.

Key words: hotel and restaurant industry; recreational areas; financial and economic conditions; economic mechanism; recreation.